

Voorstel voor innovatief weidevogelbeheer

Kerngebieden 'De weidevogels centraal'

Probleemstelling

Bijna alle vormen van weidevogelbescherming en weidevogelbeheer, waaronder Agrarisch Natuurbeheer en zelfs Reservaatbeheer hebben de achteruitgang van weidevogels niet kunnen stoppen.

Beheermaatregelen zoals “het om de nesten heen maaïen, het mozaïekbeheer en zelfs het uitgestelde maaïen”, zijn niet toereikend gebleken.

Het vernieuwde Agrarisch Natuurbeheer met Collectieven, dat in 2016 van start is gegaan, zal nooit een structurele oplossing kunnen zijn omdat de problematiek hetzelfde blijft.

Oorzaak

In nagenoeg alle weidevogelgrasland is de waterstand veel te laag. Hierdoor is voor de volwassen weidevogels het bodemleven niet bereikbaar en is er dus te weinig voedsel. Maar vooral groeien hier geen bloemen en geschikte kruiden. Daardoor zijn er voor de kuikens geen insecten en kunnen zij niet overleven. Naast de lage waterstand wordt er ook te veel bemest en staan alle graslanden vol met snelgroeiend gras. Er wordt te vaak en te vroeg gemaaid of de begrazingsdruk is veel te hoog. Dit beheer heeft geleid tot grasland waarin weidevogels niet kunnen broeden en overleven.

Uitzonderingen

Slechts in enkele gevallen zijn Agrarisch Natuurbeheer en Reservaatbeheer succesvol gebleken. Er is dan steeds sprake van moerassige situaties of graslanden met een zeer hoge waterstand. Hierdoor kunnen boeren slechts moeizaam hun werkzaamheden uitvoeren, maar ontstaat er een graslandbiotoop dat gunstig is voor de weidevogels. In delen van Eemland, zuidwest Friesland en bijvoorbeeld de graslanden van Stichting de Hooge Weide vinden we nog enkele goede voorbeelden. Ook in een deel van de Ronde Hoep kunnen we onder gunstige omstandigheden hier iets van zien.

Kerngebieden 'De weidevogels centraal'

Bij het probleem voor de weidevogels ligt een oplossing dus voor de hand. Het beheren van kerngebieden, ingericht en beheerd als vóór de intensivering van de landbouw. Kenmerkend voor deze weidevogelkerngebieden zijn graslanden met een hoge waterstand en waar niet of nauwelijks wordt bemest. Er groeien daardoor geschikte kruiden en bloemen, er is veel bodemleven en er zijn veel insecten. Voor de volwassen weidevogels en voor de kuikens is er veel voedsel.

De weidevogels nu centraal

Al meer dan dertig jaar zien we de populatie weidevogels afnemen, ondanks een niet aflatende subsidiestroom. Dit komt omdat niet de weidevogel centraal staat, maar telkens weer wordt geprobeerd om de weidevogel in de intensieve agrarische bedrijfsvoering in te passen.

Voorstel voor innovatief weidevogelbeheer

De trend van de almaar dalende aantallen weidevogels moet worden doorbroken. Wij pleiten daarom voor een kerngebied waarin de weidevogels centraal staan. Hiervoor hoeft geen grasland te worden aangekocht en ingericht, maar kunnen reeds aangekochte en daarvoor bestemde weidevogelgraslanden worden ingezet.

In deze graslanden wordt de waterstand verhoogd en de bemesting gestaakt. De graslanden zullen veranderen in bloemen- en kruidenrijke hooilanden. Hier vinden geen beheerwerkzaamheden plaats van maart tot in juli, tot alle weidevogelkuikens uitgevlogen zijn. Er zijn geen verstoringen. De regie voor het beheer ligt bij een natuurbeschermingsorganisatie, waarbij Landschap Noord Holland de meest voor de hand liggende is.

Het innovatieve aan het project is

- dat in bestaande weidevogelgraslanden nu de weidevogel centraal staat
- dat er geen pachtverhoudingen meer zullen zijn
- dat boeren nog steeds een rol kunnen spelen bij het beheer en bij het verwaarden van de oogstproducten van deze graslanden.
- dat de beheerders van deze graslanden (TBO en boeren) baat hebben bij een weidevogelvriendelijk imago.
- dat een dergelijk beheer de biodiversiteit en duurzaamheid vergroot.

Kosten

Tot nu toe worden Natuurbeschermingsorganisaties uit kostenoverwegingen gedwongen om samen te werken met boeren. Boeren worden op hun beurt onvoldoende beloond om goed weidevogelvriendelijk beheer uit te voeren. Maar ook leiden andere economische motieven tot een ongewenst beheer.

Uitvoering van ons voorstel voor innovatief weidevogelbeheer is niet kosteloos.

Immers de inkomsten uit pacht zullen verdwijnen en de kosten voor inrichting en beheer zullen toenemen.

Een raming van de kosten kan natuurlijk het beste worden gedaan door de partner die het project wil aangaan. De totale kosten zijn afhankelijk van de bij het project betrokken hectares.

Bij de kosten moet vooral gedacht worden aan éénmalige kosten als afkoop van pachtrechten (indien aanwezig) en inrichtingskosten voor het verhogen van het waterpeil. Jaarlijkse kosten zullen bestaan uit grond en waterschapslasten en kosten voor het beheer.

Wij zijn geen eigenaar of beheerder van weidevogelgrasland, maar zijn erg betrokken bij de weidevogelproblematiek en willen voor de uitvoering van dit project graag ons voorstel nader toelichten, bijvoorbeeld bij Landschap Noord Holland.

Alkmaar, 26 maart 2016

Hans Mannes, betrokken weidevogelbeschermer

Jan van der Geld, medeauteur van “Weidevogels in een veranderend landschap”